

ZEVEN GEMEENTEN TESTEN MET BEGELEIDING CLUBTRAINERS

Proeftuinen Clubkadercoaching

Met liefst 4,3 miljoen georganiseerde sporters heeft Nederland een actieve bevolking. Velen beleven plezier aan het bewegen, genieten van de ontwikkeling die ze doormaken. Zij die er tussentijds mee stoppen geven echter de (gebrekkige) kwaliteit van de trainingen aan als belangrijke reden om er een punt achter te zetten. Dat moet veranderen, benadrukt het Nationaal Sportakkoord. Inzet van de buurtsportcoach als clubkadercoach kan in de toekomst die uitstroom beperken en het sportplezier van miljoenen Nederlanders aanzienlijk vergroten. In het project 'Proeftuinen Clubkadercoaching' wordt hier het komende jaar door zeven Nederlandse gemeenten ervaring mee opgedaan; andere gemeenten worden uitgenodigd aan te haken.

Tekst: **Edward Swier**

Eerder onderzoek leerde al dat negentig procent van de 400.000 trainers, coaches, teambegeleiders en jeugdleiders die ons land telt niet is opgeleid voor deze belangrijke rol. Van die coaches ervaart zestig procent een ongemakkelijk gevoel omdat ze onvoldoende begeleid worden, bijna veertig procent voelt zich niet capabel genoeg. Voldoende redenen om de begeleiding van trainers op de sportvereniging, met hulp vanuit de gemeenten, te verbeteren.

Pedagogisch sportklimaat

In het nieuwe Sportakkoord staat, in deelakkoord 4 ('Naar een Positieve Sportcultuur'), nadrukkelijk aangegeven dat trainers en leraren de komende jaren ondersteuning verdienen. Verbetering van het pedagogisch sportklimaat wordt aangegeven als een belangrijk doel. Ondersteuning van de grote groep veelal vrijwillige jeugdtrainers zonder opleiding is belangrijk. Zij vervullen een belangrijke taak binnen het verenigingsleven, maar zouden hun taak nog veel beter kunnen doen. "Door hen direct te ondersteunen en te begeleiden bij het geven van trainingen wordt het leuker om trainer te zijn en wordt de positieve sportcultuur versterkt", aldus het Sportakkoord. Het implementeren van Coach-de-Coachtrajecten ('Clubkadercoaching') is een belangrijke actie in die richting. Een tot clubkadercoach opgeleide buurtsportcoach kan op lokaal niveau trainers en coaches trainen en begeleiden bij het realiseren van een positief en pedagogisch sportklimaat. De focus ligt op het vergroten van het sportplezier, zonder overigens het technische aspect uit het oog te verliezen. De clubkadercoach leidt daarnaast vrijwilligers binnen de vereniging op om deze rol structureel te gaan vervullen.

Proeftuinen

Met ondersteuning van het Ministerie van VWS worden komend jaar in liefst 32 Proeftuinen buurtsportcoaches opgeleid tot clubkadercoach. Zij worden daarna ingezet bij verenigingen in het land. Zeven gemeen-

ten en acht sportbonden (met in totaal 56 verenigingen) doen mee aan het project Proeftuinen Clubkadercoaching. Behalve de voetbalbond KNVB, die de projectleiding verzorgt, doen ook de sportbonden NeVoBo, KNKV, NHV, KNGU, Atletiekunie, NTTB en KNHB mee. De stuurgroep bestaat uit vertegenwoordigers van de sportkoepel NOC*NSF, de KNVB, de NeVoBo, Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) en Rotterdam Sportsupport. Kenniscentrum Sport doet

“Het is belangrijk dat trainers en coaches serieus worden begeleid, dat het een normaal verschijnsel wordt op de club”

een uitvoerige rapportage, zodat na een jaar duidelijk is in welke richting de toekomst wijst. "Ik denk dat daarna nog heel wat meer gemeenten enthousiast zullen zijn", aldus projectleider Jens van der Kerk. "In het verleden ging het bij het Coach-de-Coach-traject altijd over vrijwilligers van de club die trainers begeleiden", vervolgt Van der Kerk. "Daar is nu een belangrijke, waardevolle variant bij gekomen. De gemeente kan nu ook haar buurtsportcoaches inzetten voor deze rol. Dat is hartstikke goed, fantastisch zelfs. Want dat betekent nu dat deze rol door professionals wordt ingevuld. Mocht de professional op een gegeven moment klaar zijn met de implementatie bij de vereniging, dan kan de coaching van trainers en coaches daarna alsnog door vrijwilligers van de club worden overgenomen." Van der Kerk is verguld dat het project Proeftuinen Clubkadercoaching tot juni 2020 bij zeven gemeenten loopt. Behalve de G4 (Rotterdam, Den Haag, Amsterdam

en Utrecht) doen ook Doetinchem, Zwolle en de Gelderse Sport Federatie (die Montferland, Ermelo, Oldebroek en Heerde als speerpunten koos) mee aan het project. "Het is belangrijk dat deze gemeenten, via hun buurtsportcoaches, ervaring opdoen met deze nieuwe rol. En dat, met de ervaringen in de Proeftuinen, andere gemeenten daarna, of misschien al wel tussentijds, aanhaken."

Investering in kwaliteit

Van der Kerk weet welke belangrijke taak buurtsportcoaches in de zeven betrokken gemeenten krijgen. "De buurtsportcoach wordt in het Sportakkoord op heel veel fronten genoemd als spin in het web, als verbinder tussen gemeente, verenigingen, welzijn, onderwijs en (jeugd)zorg bijvoorbeeld. De buurtsportcoach is ook fantastisch. Er is duidelijk beroepsperspectief voor hbo'ers en mbo'ers die deze richting kiezen. Hogeschool Windesheim start daarom komend schooljaar al met een Associate Degree-opleiding voor clubkadercoaches. Een aantal andere sportopleidingen onderzoekt of zij dit voorbeeld gaan volgen. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de ervaringen van de Proeftuinen."

Veel gemeenten zetten sport al meer en meer in als middel. Zij proberen een link te leggen tussen welzijnssector, onderwijs en de verenigingen in de gemeente. Van der Kerk: "Dat is een uitstekende beweging, die door de sportwereld van harte wordt onderschreven. Belangrijke voorwaarde daarbij is wel dat de sportclub voldoende 'op orde' is en er sprake is van een positief en pedagogisch sportklimaat. Met andere woorden: dat er goede bestuurders en goede trainers/coaches zijn die kunnen werken met jonge sporters. Wil je straks zowel jongeren als ouderen verwijzen naar de verenigingen, en die clubs bijvoorbeeld als zogeheten open clubs meerdere gemeenschapstaken laten vervullen, dan zal wel geïnvesteerd moeten worden in de kwaliteit van het kader, van de bestuurders en van coaches. Dát is de uitdaging voor de clubkadercoach."

“Het is dus belangrijk dat trainers en coaches serieus worden begeleid, dat het een normaal verschijnsel wordt op de club. Zover is het nog niet. Dat betekent ook dat daar een rol voor de clubkadercoaches ligt: namelijk het bestuur helpen met de implementatie en de communicatie daarover, zodat de inbedding in de club goed wordt geregeld.”

‘Bonden en gemeenten kunnen elkaar versterken’

Van der Kerk hoopt na een jaar exact te weten – “Daarom noemen we het ook Proeftuinen” – welke vaardigheden de buurtsportcoach in de functie van club-

“We denken dat bonden en gemeenten elkaar kunnen versterken, dat er een win-winsituatie ontstaat”

kadercoach nodig heeft. “Enerzijds zullen dat meer uitvoerende vaardigheden zijn, iemand zal de trainers moeten coachen. Daarnaast zal een clubkadercoach ook

moeten zorgen dat het bij een club gaat leven, hij zal het bestuur moeten helpen met implementeren. Of we daarvoor nu juist mbo’ers of hbo’ers nodig hebben, is nog de vraag. De waarheid ligt allicht in het midden. Het is één van de zaken die we komend jaar willen ervaren. Zoals we ook willen ontdekken wat de succes- en faalfactoren zijn, zowel bij het opzetten als bij de uitvoering zelf.”

Van der Kerk wil bovendien tot juni 2020 ervaren hoezeer gemeenten en sportbonden elkaar kunnen versterken. “Wij zien bij clubkadercoaching veel kans op een zeer effectieve samenwerking tussen beide. De buurtsportcoach staat bij de gemeente of

bij een gemeentelijk sportservicebureau op de loonlijst. Zij kennen de bewoners vaak al goed, de verenigingen ook, en kunnen hierbij goed samen optrekken met de bonden. Daar zit de sportinhoudelijke kennis. We denken dat bonden en gemeenten elkaar kunnen versterken, dat op het thema clubkadercoaching een win-winsituatie ontstaat.” Elk van de betrokken sportbonden heeft een coördinator voor het project, zoals dat ook bij de aangesloten gemeenten het geval is.

Gezamenlijke verantwoordelijkheid

Arno de Swart is namens SportService Zwolle het aanspreekpunt voor de Proeftuin Clubkadercoaching in Zwolle. Aldaar doen vier verenigingen mee: twee volleybalclubs, een korfbalvereniging en een voetbalclub. “We zijn aangehaakt, mede omdat we hier in Zwolle al op enkele plekken gesignaleerd hadden dat trainers bij sportclubs beter begeleid konden worden, dat er daar behoefte was aan meer pedagogische en didactische kennis. We hadden op dat punt al stappen gezet toen we de kans kregen mee te gaan doen met de Proeftuinen. De warme relatie die we via de buurtsportcoach al met een aantal verenigingen hadden, hebben we hierdoor kunnen intensiveren. De buurtsportcoaches die we nu voor een aantal uren per week als clubkadercoach inzetten, zijn al werkzaam in de wijk waar de club zit, of hebben een specifieke achtergrond in de sport van de betrokken vereniging.”

De Swart is benieuwd hoe het er volgend jaar in juni voor staat. “We hebben er een goed gevoel bij, goed dat dit op gang is gebracht. Maar hoe we dit gaan borgen is de vraag die me nu al bezighoudt. Gaan er straks ook meerdere partijen aan meebetalen? Komt men uit bij de gemeente en de daaraan gekoppelde SportService? Gaan de sportbonden, die het als hun taak zien om het kader bij de sportverenigingen te versterken, hun bijdrage leveren, of komt het voor rekening van de clubs? Zouden die vijf

Foto: Shutterstock

clubs bij ons bijvoorbeeld gezamenlijk een clubkadercoach kunnen bekostigen? Dat is de vraag. Het is denk ik hoe dan ook, zoals het Sportakkoord zegt, onze gezamenlijke verantwoordelijkheid.”

“We hebben er een goed gevoel bij, maar hoe we dit gaan borgen is de vraag die me nu al bezighoudt”

Verder lezen...

Op het Visie & Beleidsplein op www.sportengemeenten.nl kunt u de volgende documenten downloaden:

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) (2018). Nationaal Sportakkoord: sport verenigt Nederland. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

NOC*NSF, Academie voor Sportkader, & Arko Sports Media (2018). *Coach de coach.*

Brandsema, A., & Lindert, C. van (2018). **De buurtsportcoach: typen, taken en aanpak: factsheet.** Utrecht: Mulier Instituut.